

ОБИД РАСУЛ

**ХАЙРИХОН
ВА
МАЙЛИХОН**

(Шеърлар)

*Ўзбекистон Республикаси
Халқ таълими вазирлиги
нашрга тавсия этган*

ТОШКЕНТ «ЎҚИТУВЧИ» 1994

Болалар шоири, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган халқ таълими ходими Обид Расул ярим асрдан кўпроқ бўлдики, жажжи ўғил-қизлар учун шеърлар ёзиб келади. Унинг «Қувноқ болалар», «Олмазор», «Кўк чакмонли йигитча», «Асал амаки», «Садаф тишли паҳлавон», «Чашма», «Келинг бизнинг полизга» сингари шеърӣй тўпламлари аллақачон кичкинтойлар жавонидан жой олган. Кўп шеърлари дарслик ва хрестоматияларда, альманахларда чоп этилган. Шунингдек, муаллифнинг эртаклари ва насрий асарлари ҳам нашр этилган.

Шоирнинг ушбу тўпламига она Ватанга муҳаббат, ота-онага ҳурмат, ўзаро дўстлик, ўртоқлик, она табиатимизнинг бойликлари, оромгоҳлари, ҳайвонот дунёси, турли қушларга бағишланган шеърлар киритилган. Улардан синфдан ташқари ўқиш вақтларида ҳам фойдаланиш мумкин.

Ўз2

Расул Обид.

Хайрихон ва Майлихон: (Шеърлар).— Т. :
Ўқитувчи, 1994.— 32 б.

Ўз2

4803620201—88

Р _____ 120—94

353(04)—94

ISBN 5—645—02315—3

© «Ўқитувчи» нашриёти, 1994

СИЗ — МЕҲРИБОНИМ

Сиз менинг қуёшим,
Меҳрибон онам.
Сиз билан мунаввар
Ҳовли-ю хонам.
Мунисим, мўътабар,
Ғамхўрим онам.
Манглайим тўрида,
Бошда парвонам.
Баҳордан баҳорлар
Яратган азиз.
Ҳикматли мураббий,
Сўзлари лазиз.

ЙЎҚ БЎЛСИН ЁМОНЛИК

Яхшидир	Яхшидир
Беараз	Тўғрилиқ,
Жилмайиш.	Омонлик.
Ошнага	Йўқ бўлсин
Ҳамдардлик	Мангуга
Дил ёйиш.	Ёмонлик.

ТОП, ЎРТОҚ!

Икки жойда икки бўлса
Жуфт бўларми ёки тоқ?
 Топ ўртоқ!
Шу тик турган жойингда,
Шимолу шарқ, ғарб қаёқ?
 Топ, ўртоқ!
Ойми, қуёш ё юлдуз,
Қайси бири яркироқ?
 Топ, ўртоқ!
Какликми ёки булбул,
Қайси бири шўх сайроқ?
 Топ ўртоқ!

ДОРБОЗ

Мираҳмадвой «дор» ясаб,
Тортди чийратма арқон.
— Дорбозман,— деб
гердайиб,
Йиқилди сувга томон.

АҲМАД ВА АҲАД

Аҳмад кекса бобонинг
Кўлидан юкин олди.
Аҳад: — Бегона-ку,— деб,
Оҳиста жўнаб қолди.

ДАРАХТ НОЛАСИ

Ер остига томир қадаган,
Дарахт эдим, қушларга макон.
Орол, сувинг қуриб бормоқда,
Не бўлади оқибатда жон?

СИНФДОШ

Чиройли хат ёзмоққа
Жуда ҳавасманд эдим.
Аълочи қиз — Қумрига:
«Бирор ёрдам бер»,— дедим.
Шод боқиб синфдошим,
Чўзди ёрдам қўлини.
Энди мен ҳам биламан,
«5» олишнинг йўлини.

ЧУМОЛИ ВА СИЧҚОН

Сичқон — эгри оёқ,	Безавол юк тортар,
У — текин томоқ,	Йўли тўғрилиқ.
Оламга келибди,	Чумоли ўрмалар,
Касби — ўғрилиқ.	Ер ҳидига маст.
Чумоли — меҳнатқаш,	Чунки ердан тўяр,
Тинчимас сайёҳ.	Ерда макони.

ЁМОН БОЛА — ОЗОРИ ЖОНДИР

Ёмон бола — озори жондир,
Сўзинг укмас безорижондир.
У тинчимас ўта уришқоқ,
Гап-сўзлари қинғир ва тўмтоқ.
Ёмон бола иш деса қочар,
Айбин айтсанг, захрини сочар.
Китоб, дафтар, йиртиқ кундалик,
Бермайди у саломга алик.

ИПЛАРИМ ҒАЛТАК-ҒАЛТАК

Хирмонлар етди кўкка,
Элтдик завод, фабрика.
Ғалтак ип, той-той мато,
Бўлди шунда муҳайё.
Ҳой, ипларим — жон иплар,
Меҳнатдан эҳсон иплар.
Ойижоним чокида,
Машинанинг мокида.
Чопоним жиягида,
Дўппимнинг кизагида.
Ҳар қатиминг — қимматинг,
Бор оламча хизматинг!

ТОШКЕНТ

Хур шаҳримсан,
Нур шаҳримсан.
Одамлар дарё —
тошқин.
У кўчадан,
Бу кўчадан.
Чиқишар ишга —
шошқин.
Шаҳри азим,
Сенга таъзим.
Сен онадай —
муқаддас.
Кўрган одам,
Бутун олам.
Меҳри сенга —
чамбарчас.

УЗОҚ КЕТМА, ҚУЁШ!

(Истиклол ҳақида)

Орзиқиб кутганим,
Шарқ уфқида тонг.
Қурашлардан кейин,
Янгиланди онг.

Узоқ кетма, қуёш,
Сен борсан, мен бор.
Ўлкамни яшартмоқ,
Бизга ифтихор.

Теракнинг барглари,
Шодон шовуллар.
Хуснингдан ҳусн олар,
Қишлоқ-овуллар.

Узоқ кетма қуёш,
Юртимга бир бок.
Аста йўқолмоқда,
Қиличу яроғ.

Эрку адолатни,
Истар эдик биз.
Ушалиб орзулар,
Чоғдир кўнглимиз.

Узоқ кетма, қуёш,
Қулган он иқбол.
Юртда мустақиллик,
Кезар истиклол!

ХАЙРИХОН ВА МАЙЛИХОН

Бир туп шотут,
Ва олмурут.
Ушлаб қўлда,
Борар йўлда
Майлихон, Хайрихон.

Ўзбек, қирғиз,
Гўё эгиз.
Ён қишлоқдан,
Жон қишлоқдан
Хайрихон, Майлихон.

Мактаб боғин,
Чор атрофин
Этишар боғ,
Жон-жон ўрток
Хайрихон, Майлихон.

ПИЛЛА — ТИЛЛА

Қадди расо тут кўчатим,
Новда барги шапалоқ.
Сўкичакда ипак қуртим,
Ўрмалаб ясар қўнок.
Даҳасида тутам-тутам,
Барг соламан тўйсин деб,
Ардоқлайман эрта кунда,
Ипагини қўйсин деб.
Йиғдик ана, соф меҳнатим —
Натижаси тўқ пилла.
Шойи-атлас кияр юртим,
Бебаҳо ипак-тилла.

МУЗҚАЙМОҚ

Аслим тухум, сут, қаймоқ,
Какао, шакар, сарёғ.
Олча суви, олмаой,
Витаминга жуда бой.

Вуй, ох, маза, еб қолинг,
Лаззатимдан баҳр олинг.
Чанқов бостига ҳам боп,
Музлатгичда муз — яхоб.
Ким сўраса тайёрман,
Мисоли оппоқ қорман.

Вуй, ох, маза, еб қолинг,
Лаззатимдан баҳр олинг.

ЮРИНГ, ДАЛАГА

Қуёш тикдан тўқар,
Ҳовуч-ҳовуч нур.
Ердан ҳовур чиқар,
Сувлар кўп учқур.

Қир-адир қизғалдоқ,
Боғлар ям-яшил.
Тараб ҳид ўт-япроқ,
Товланар хил-хил.

Ариқлар лабида,
Чучмома, ялпиз.
Чиқайлик далага,
Юринг, ҳаммамиз.

Моҳир қўл — табиат,
Гулчи ҳам боғбон.
Аммо, бизнинг меҳнат,
Борлиқ учун жон!

ОЛТИН КУЗ

Олтин кузим,
Юртда меҳмон.
Боқиб ҳар ён,
Ўйнар кўзим.

Кишмиш, чарос,
Худди офтоб...
Иштаҳа боп,
Есанг карс-карс.

Боғда анор,
Олма, беҳи.
Ноклар, эҳ-е,
Пишган бисёр.

Режалар юз,
Ҳосил бўлик.
Омбор тўлик,
Ёруғдир юз.

ХАНДОН ПИСТА

Хандон писта — тоғ писта,
Ичи тўла ёғ писта.
Ўсар тоғларда яшнаб,
Кўзга юз жилва ташлаб.

Туташ дарахт битмас кон,
Ҳосили шохда маржон.
Хандон писта — тоғ писта,
Сендан эқдик биз юзта.

НОН ЖИЙДА

Кумуш рангли нон жийда,
Ҳамма севган жон жийда.
Қоқиб олсак куз чоғи,
Дўстларнинг чоғ димоғи,
Маза қилиб ейишар,
Яна кўпай дейишар.

МАҒИЗ ҲОЛВА

Ёзда ўрик данакларни,
Исроф қилмай териб ол.
Ундан ясаб ҳолва-мағиз,
Меҳмон келса тўкиб сол.

Ҳолва-мағиз — новватимиз,
Бирга ширин нонуштамиз.

Ёз меваси қишда тансиқ.
Данак мағиз мой бўлар.
Қайда бўлма, йиғсанг данак,
Юрт ҳолвага бой бўлар.

Ҳолва-мағиз — новватимиз,
Бирга ширин нонуштамиз.

ЧИН СЎЗИМ

Мен тўғри сўз,	Уришмаймиз,
Сен тўғри сўз.	Талашмаймиз,
Ичимизда,	Аҳил-иноқ,
Йўқ эгри сўз,	Биз хушчақчақ,
Йўқ эгри сўз.	Биз хушчақчақ.
Каримахон,	Мактабжонда,
Салимахон,	Билим конда,
Дилшод, Рамз —	Биринчи иш:
Дўст-ошнализ,	«5» га ўқиш,
Дўст-ошнализ.	«5» га ўқиш.

АРИ

Ари-ари,	Ари-ари,
Бор-бор нари,	Бор-бор нари,
Сен — текинхўр.	Нишинг — найза
Жиззаки.	Чақасан,

Кўриб қолса, Айтгин менга
Қувиб кетар, Бу феълинг-ла
Билвол қассоб, Кимларга ҳам
Амаки. Ёқасан?

МЕҲМОН УЛУҒ

Меҳмон келса ҳурмат қилиб,
Ассалому-алайкум, де.
Дастурхон ёз, нон ушатиб,
Ол-олашиб ўзинг ҳам е.

Меҳмон келса кулиб кутгин,
Асло-асло қовоқ уйма.
Дил ранжитар сўзлар қилиб,
Хижолатга ўзинг қўйма!

Меҳмонни кут, меҳмон улуғ,
Одамийлик зийнати — шу.
Эшик қоқиб келибди у,
Обрўйингнинг қиймати — шу.

Меҳмон келса уй тўрига,
Елиб-югур, дастурхон ёз!
Ҳол сўрашиб, таом едир,
Кўрсат унга ҳурмат-эъзоз!

БОР КУЛОЛ АМАКИМ

Бордир кулол амаким,
Номлари уста Ҳаким.
Лой пишитиб эрта-кеч,
Эринишни билмас ҳеч,
Ўймакорларга тақлид,
Ҳар нақшида нозик дид,
Янгича санъат талаб,
Кўндириб гул, силлиқлаб,
Олов хумдон ичида,
Ял-ял гулхан ичида,
Оқизиб тер, юзда нур,
Ишлайди дилда ғурур.

У ясаган гул тувак,
Сопол лаган, ош товок,
Кўзаси чиннилардек,
Ойна мисол ярқарар.
Бу — ўтмиш санъат мерос,
Боболарга бўлиб хос.
Унга бериб нақш-сайқал,
Этди бугун мукаммал.
У ясаган ҳар идиш,
Хизматдадир ёзу қиш.

ҲУНАРМАНД

Кўлида чўтка, мойи,
Доим очик чиройи,
Бўёқчи Турғун тоғам,
Етмиш ҳунарда бекам.
У бўяган ром, эшик,
Тунукали том, эшик,
Деворга чеккан нақши,
Қандай чарақлар яхши.
Ўзлари хўп ўқиган,
Эртақ, шеърлар тўқиган.
Яна уста пазанда,
Қўшиқчи ҳам созанда.
Унинг ёпган ширмойи,
Тўлин ойдай чиройи.
Бўёқчи Турғун тоғам,
Етмиш ҳунарда бекам.
Тоғам каби серхунар,
Бўлсанг, ҳунардан унар.

ТИНЧЛИК — ЯШАР

Ватаним — қуёш,
Бошимни силар,
У менга кўз-қош,
Иқболим тилар.
Қувнаб эрқин, шод,
Бўламан катта.
Бахт бор умрбод,
Тинч мамлакатда.

КИТОБ

Дарслик китоб қўлингда,
Берилган у текинга.
Йиртмай кўздай асрасанг,
Керак уканг Эркинга.

Эркин ҳам бут юритса,
Муаллим хурсанд бўлар.
Китобга меҳри кўпни
Синфдошлар хуш кўрар.

Китобинг қўлдан-қўлга,
Ўтиб борса топ-тоза.
Ундан кўплар шодланиб,
Олишади андоза.

Китоб билим манбаи,
Бу барчага аён — ҳақ.
Китоб ўқиб яшасанг,
Умринг ўтар хушчақчақ.

ЯХШИ БОЛА — ҲАЁТ НАҚШИ

Яхши бола — чиройли гул,
Чиройли қуш — хушхон булбул.
Қовоқлари очик доим,
Сўзи ширин ва мулойим.

Катталарга иззатда — у,
Оилада хизматда — у.
Чакқон оёқ, ростни сўзлар,
Ўнта гапдан бирни кўзлар.

Севган дўсти — китоб-офтоб,
Қоидаси ахлоқ-одоб.
Мақтанишнинг ҳеч ўзи йўқ.
Гапларида «сен» сўзи йўқ.

Бирам содда кийинишда,
Ўқийди у «тўрт» ва «беш»га.
Яхши бола — ҳаёт нақши,
Яхшилик ном қандай яхши!

НОН ВА МЕҲМОН

Буғдойларим пишган чоғ,
Завқим дарё — хушчақчақ.
Турсам эрта тонг чоғи,
Қалбим осмон кучоғи.

Боқиб буғдойзоримга,
Миниб тулпор — норимга
Еламан — кўзи чақноқ,
Овқати сув, бензин, ёғ.

Чарчаш нима билмас — у,
Донни исроф қилмас — у.
Бункерлар тўла-тўла,
Қопсиз ташиб бир йўла.

Сомонсиз буғдойимни,
Оқ мағиз чиройимни.
Элга совға деб шошар,
Хирмоним тоғдан ошар.

Донларим дона-дона,
Ҳар дона оппоқ нон-а!
Ноним бор, ҳеч ғамим йўқ,
Ўзгалардан камим йўқ.

Ҳар қадамда тоғ хирмон,
Комбайним меҳрибон.
Ишлаб тинмас ёнимда,
Севдим уни жонимдан.

Миллион тонна буғдойим,
Элеваторда доим,
Элим тўқ, ўртада нон,
Нон билан азиз меҳмон.

СОЧ ПОПУК ТАҚДИЛАР

Томорқада
Тол баргак —
 кўринглар, юринглар.
Соч попука
Лойигин олинглар,
 туринглар!
Хахолашиб
Санобар, Сарвигул
 ва Лобар,
Ким ўзарга
Чопдилар чаққонлар
 баробар.
Йўлда кўриб
чучмома, қокигул, наргисни.
Дўппиларга
Тердилар, хидлашиб
 ялпизни.
Сўнг баҳорни
Олкишлаб, сочпопук
 тақдилар,
Баланд қилиб
Ёшликнинг
 гулханин ёқдилар.

ТУЗАТВОЛСИН ЎЗИНИ

Нафси тийиғ боламан,
Қийиқликни билмайман.
Ол-ол, деса оламан,
Лаб чўччайиш қилмайман.

Дастурхонга кўл солиб,
Ўлтирмайман Ҳошимдек.
Шоколадни еб олиб,
Вой-вой, ойи! — бошим,
 деб

Эй, болалар гапим шу:
Ҳошим очсин кўзини.
Уятга колмасдан у
Тузатволсин ўзини.

ВАҚТНИНГ ҚАДРИ

Бил, вақт-чопқир шамол,
Тутолмайсан қочади.
Бўлсанг ишёқмас, танбал,
Айбингни у очади.
Вақт ўтказмай ол билим,
Одамга оз юз ҳунар.
Илм-ҳунарлиларнинг
Манглайида нур ўйнар.

КУЛСИН СЎЗИНГ

Ҳарфларим ўттиз бешта,
Кеча-кундуз доим ишда.
Сўз тузишда чимирмай қош,
Гап уққанга бўлар йўлдош,
Санокда ўн унли ҳарфим,
Ҳар бўғинда жойи муқим.
Йигирма уч ундош ҳормай,
Меҳнат қилар сафда толмай.
Айириш белги, юмшатишвой,
Ўз ўрнига тушса — чирой.
Сўзни аниқ, тўғри ёзиш,
Билагонга эмас ташвиш.
Чироқ бўлиб кулса сўзинг,
Шодланасан ундан ўзинг.

ҚУВНАШИБ ДАМ ОЛАМИЗ

Кўкда қуёш ловуллаб,
Ҳаммамизга ёқади.
Ерга маржон гул тақиб,
Бизга хурсанд боқади.

Тойчоқлардек ўйноқлаб,
Самирамиз соф ҳаво.
Анҳор ўзига чорлар,
Суви танларга даво.

Юртимиз бағри обод,
Қувнашиб дам оламиз.
Толеи қулган абад,
Биз бахтиёр боламиз.

ЁМҒИР ВА ЯШИЛ БОЙЛИК

— Тортқилайман кулоғингдан,
Яшил бойлик ўт-ўлан.
Тўйиб-тўйиб ичсанг сувим,
Шодланаман сен билан.
— Сен сахий сув — ёмғиржоним,
Баракасан, бойлик, қут.
Тоғ-тоғ ғарам бўлсак агар,
Чорвага мўл бўлар юрт.

ЧАШМА

Тоғ ошиб,
Боғ ошиб,
Пилдираб,
Жилдираб,

Йўлимдан ҳеч адашмай,
Қирғоққа тошмай,
Мен — чашма оқаман,
Далаларни боқаман.

Томчим — нур,
Томчим — дур,
Томчим — жон,
Томчим — нон.

Қўшиқ бўлиб хушчақчақ,
Қондириб ташна — чанқоқ.
Мен — чашма оқаман,
Далаларни боқаман.

Хизматим,
Иzzатим,
Бор кучим,
Эл учун.

Маҳкам бел боғлаб,
Қуёшни чоғлаб,
Мен — чашма оқаман,
Далаларни боқаман.

САРИМСОҚ

Номи «сассик» саримсоқ,
Лекин есам таним соғ.
Кеч кузақда ҳайдаб ер,
Тортиб пушта, тўкиб тер,
Бир-бир санчиб тупроққа,
Экдим томорқа — бокқа.
Қор қилмайин ху-ху қиш,
Қор тагида отди ниш.
Келгач кўклам — навбаҳор,
Кўкда қуёш — оловкор,
Қизиб, тани бўй қўйиб,
Ҳаво озукқа тўйиб,
Пиёладай нақ боши,
Бошда қўш-қўш йўлдоши
Роса бўлди саримсоқ,
Саримсоқдан таним соғ.

СЕПДИМ РЕДИСКА УРУҒ

Еримиз кучга тўлиғ,
Сепдим редиска уруғ.
Отиб чиққач барг-кулок,
Онам, мен, қўшни ўрток
Қилдик уни ягана,
Улғайди дона-дона.
Ердан куч, қуёшдан ранг,
Олиб пишди — карс, таранг.
Сўнг йиғиб, боғлаб мўл-мўл,
Шаҳар томон елдим йўл.

ЧУМЧУҚЛАР

Она чумчуқ,
Қилиб «чирқ-чирқ».
Сўзлагандай,
Бўзлагандай:
— Е,— дер,— овқат,
Қил ҳаракат.
Ортимдан уч.
Фалакни куч.
Тўп билан бўл,
Кўп билан бўл!

ЕЛПИҒИЧ ТОЖ, ЙЎРҒА ҚУШ

Тонгдан уйку этиб тарк,
Жонвор сассикпопишак.
Овозлари уп-уп-уп,
Излар ўлжа югуриб.

Гоҳ ер титиб, ўт, илдиз,
Тутар чигиртка, кўнғиз.
Бузоқбоши, пашша-ёв,
Унга энг яхши чайнов.

Елпиғич тож, йўрға қуш,
Кел-кел боғларимга туш.
Шох-бутоққа атайин,
Сенга атаб қурдим ин.

БУЗОҚЧАМ

Тонг сахар турар,
Билмас ҳеч кўркув.
Кетимдан юрар,
Ўтлоқларда — у.

Сой суви зилол,
Жимирлаб оқар.
Қатор мажнунтол,
Сояси — ёқар.

Ҳар куни чошгоҳ,
Чўмилар сувда.
Кўз юмиб гоҳ-гоҳ,
Ухлар осуда.

Лек тинмас оғзи,
Не учун Аҳмад:
— У сендан рози,
Қайтарар «раҳмат».

ТОЙЧОҒИМ

Кишнаб турар тойчоғим,
Яшнаб турар тойчоғим.
Яшил ўтлоқ қўйнида,
Куюқ ёли бўйнида.
Яғрини силлик, таранг,
Бўйдор, пишиқ, офтоб ранг.
Пешонаси оқ қашка,
Энди кирди бир ёшга.
Отаси йўрға — чаққон,
Пойгада ютиб чиққан,
Онасининг қимизи,
Юзни қилиб қирмизи.
Кулдириб бир қишлоқни,
Шод этган дўст-ўртоқни.
Ўзимда йўқ кўнглим чоғ,
Кўшиқларим шўх-янғроқ:
— Жон тойчоғим ўса қол,
Ота-бобонг касбин ол —
Деб ёлларин тарайман,
Эртаю кеч қарайман.

ХАЗИНА

Товуқ ферма ҳовлиси кенг,
Бир чети кўк — уфққа тенг.
Бир ёнида яшил ўтлоқ,
Ичмоққа сув — зилол булоқ.

Бунда минорка — оқ товуқ,
Тенгкур дўсту қувноқ товуқ.
Қокиб қанот жужуклашиб,
Нур — қуёшда патин қашиб,

Думалашиб тупроқ-қумга,
Ўсишади кундан-кунга.
Ётса уйи — қўноғи бор,
Ойдан ёруғ чироғи бор.

Улар севган ширин нони,
Арпа, сули, буғдой-нони.
Жўхоридан истаганча,
Қадамида қанча-қанча.

Талашиш йўқ, тортишиш йўқ,
Ҳаммасининг меъдаси тўқ.
Бари серпушт, сара туркум,
Кун оширмай берар тухум.

ЛОЛА ТЕРДИК

Бепоён қир,
Ям-яшил адир,
Тутиб олган
Лоладан чодир.

Яшил япроқ,
Лолақизғалдоқ,
Сув томчидан,
Тақибди болдоқ.

Сахий қуёш,
Тонгдан силкиб бош,
Нур кокилин,
Узатар ювош.

Тўпланишиб,
Дала, қир ошиб,
Лола тердик,
Қувониб, шошиб.

Бахт бизга ёр,
Умримиз баҳор,
Ҳар кўнгилда,
Дўстлик барқарор.

ВОЙ ҚОРНИМ, ОПА!

Ғани тушлик чоғ,
Ошиб боғма-боғ.
Еб хом зардоли,
Узум, шафтоли.
Сойга тушиб у,
Хўп симирди сув.
Сўнг оғриб қолди,
Дер: — Даво борми?
Уйига чопар,
— Вой, қорним, опа!

— Давоси — дўхтир,
Бошқа йўл йўқдир.
Чорлаб «Тез ёрдам»,
Кузатдик шу дам.
Кор қилди дори,
Кулди рухсори.

БОҒЧА БОҒИДА

Бу чаман — боғча боғи,
Гулга тўла кучоғи.
Чилдирма така-тум-так,
Авжида кўшиқ, чапак.

Қаранг, чаққон Назмини,
Ўйнар боплаб Лазгини.
Топишмоқ айтса Умри,
Ёддан шеър ўқир Кумри.

Бир ёнда Зухра, Тўлан,
Тиқилар ҳавас билан.
Туғишгандай меҳрибон.
Ўйнашар «меҳмон-меҳмон».

ЛАББАЙ

Афрузахон ойқиз,
Кулгуга хўп бой қиз.
Юз кулчаси — ширмой:
Жўшқинлиги шўх сой.
Боқиши гул-офтоб,
Севган дўсти — китоб.
Она меҳри дилда,
«Лаббай» сўзи тилда.
Укажонин боққан,
Ойисига ёкқан.

ТУМАН БОЙЛИК

Соғлиқ истовчи ҳар ким,
Эринмай тонгда ҳар кун.
Қилса бадаң тарбия,
Чақчақ хандон тарбия.
Томирларда чопиб қон,

Яйраб кетар вужуд — жон.
Ўз вақтида чой-таом,
Ширин сўз — ширин калом.
Ҳалол меҳнат, чаққонлик,
Келтирар туман бойлик.

НОН САВАТ

Тол хивичдан тунов кун,
Ясадим бир нон сават.
Тўрт чети жажжи устун,
Катаклари қўш қават.

Ёлиб ойим иссиқ нон,
Тахлайдилар бир текис.
Бўлсангиз бизда меҳмон,
Қаймоққа булаб ейсиз.

ЗАРИФ ВА ШАРИФ

Боғчадошим Зарифни,
Маҳмадона Шарифни.
Ким биларга чақирдим,
Ўтгиз бешта ҳарфни.
Зариф ёдлайди шошмай,
Тартибидан адашмай.
Боғчага бормас Шариф,
У қандай танир ҳарф?

ОФТОБХОН

Боғча қизи — Офтобхон,
Кеча тўлди беш ёшга.
Гап-сўзи бирам ширин,
Юзи ўхшар қуёшга.

Кийинади озода,
Ўзи жуда ҳам кувноқ.
Бўш пайти онасига,
Ёрдам берар қизалоқ.

КУЗАТИШ

Барвакт туриб,
Юзим ювиб,
Ўз ўрним тузатаман
Ҳозирлаб жой.
Келтириб чой,
Одобла узатаман.
Ишга ойим,
Кетса доим.
Хайр,— деб кузатаман.

ҚЎНҒИРОҚНИ КУТАМАН

Дафтар, ручка, папка, чизғич,
Бўёқ қаламларим бор.
Китобларим, кундалигим,
Мана кўринг тап-тайёр!
Икки кўзим сентябрда.
Қўнғироқни кутаман.
Барча ўқув қуролимни,
Кўздай асраб тутаман.

ЧЕВАР ГУЛАСАЛ

Ёш чевар қиз — Гуласал,
Кўйлакни бичиб аввал
Ип ўтказиб нинага,
Ўлтирди машинага.

Машина ғир-ғир юрар,
Ипи узилиб турар.
Очиб ичин кузатди,
Хатосини тузатди.

Мана битди кўйлакча,
Тикилиши бўлакча!
Укаси келиб шу он,
Деди:

— Раҳмат, опажон!

ОФТОБЖОН ВА ГУНАФША

— Ҳой гунафша-гунафша,
Баҳор келди, кўзинг оч.
Кўни-кўшни том оша,
Хушбўй ҳидинг ҳар ён соч!

— Вой, кечиринг офтобжон,
Босибди ғафлат — уйку.
Беғамлик экан нуқсон,
Қайтарилмас энди у.

БАҲОЛАР КУРАШИ

Навбат кутар «2» ва «3»,
Курашмоққа майдонда.
Тўда-тўда «4» ва «5» лар,
Томошабин тўрт ёнда.
Намунали хулқ-судьявой,
Сўз берди аввал «3» га,
«3» дер:
— Қара, «5» бўлмоққа,
Тўлиб боряпман кучга.
Сен кувғинди енгил пўкак,
Думи гажак, юзи доғ.
Шод юзларни ерга буккан,
Қора куч, пуч ёнғоқ.
Кучинг бўлса кел ёнимга,
Синашайлик иккимиз.
Кўтарилсин ўртамиздан,
Адовату кекимиз.
«Икки» шунда тиш ғижирлаб,
Дер: — билмасга ошнаман.
Дангаса-ю иш ёқмасга,
Дўст бўлмоққа ташнаман.
Ўзинг бўлса, жар ёқада,
Турибсан қилтир-қилтир.
Нафасимга тортсам агар,
Мақтанишинг уч пулдир.
Баҳоларнинг энг пасти деб,
Мунча юзга соласан.
Кўп ичида йиқиб қўйсам,
Уяласан — қоласан.
Шу сўзларни айтишди-ю,

Кизиди майдон, кураш.
Даст кўтариб, улоқтирди,
«Уч»вой қий-чув аралаш.
Зор-зор йиғлаб қочоқ «2»,
Куллуқ қилди шу замон.
Кўпдан ажраб юзи шувут,
Йўқ бўлганча — йўқ ҳамон.
«Уч»вой аста «4» ва «5» га,
Чиқиб олди мард бўлиб,
Билим боғи яшнаб кетди,
Билгичларга саф тўлиб.

ТОПИШМОҚЛАР

Қора қошли уруғи,
Чопони ола пўчоқ.
Думалашар пайкалда,
Ҳар бири кучоқ-кучоқ.

(Кўзивой тарвуз)

Кўк тўн ичида якка,
Ўсар мағиз, пўст олиб.
Тўн ечилар кузакда,
Келганда боққа ҳакка.

(Ёнғоқ)

Докадайин пўсти бор,
Суяги йўқ гўшти бор.
Кўшиб ейсиз уруғин,
Хоҳ ҳўли-ю, қуруғин.

(Помидор)

Мени кўлга олганда,
Юзимда ўйнар ханда.
Дуб, қайин, тол, арчани,
Силлиқлайман барчасин.
Бирон зирапча қолмас,
Чунки тиғимдир олмос.

(Ранда)

Туси қўнғир-жигарранг,
Тутиб кўр, силлиқ таранг.
Бодринг каби узунчоқ,
Ёриб боқсанг эти оқ.

(Бақлажон)

Том орқада арқон йўл,
Шилдир-шилдир овоз мўл.
Ундан оқар ерга қон,
У қон гўё танга жон.

(Ариқча)

Ялпок дона уруғи,
Қорнида гўшт-саримой.
Қирғичлаб берсам ойим,
Ёпиб берди сомсаой.

(Қовоқ)

Бўлар сарик ё қизил,
Ер тагида етилар.
Тупида якка ҳосил,
Сочи яшил селкиллар.

(Сабзи)

Тинмайман эрта-ю кеч,
Сувайман девору печ.
Қават-қават уй-айвон,
Юз зина бетон нарвон.
Кўрганлар қолар хайрон.

(Андава)

Қўл билан тутиб бўлмас,
Хавомас ютиб бўлмас.
Осмон бўйлаб тарқалар,
На белги, на из қолар.

(Тутун)

Ичи бўм-бўш,
Доира гумбаз.
Қалаб ўтин,
Ёқ олов бир пас.
У қизига,
Тап-тап нонинг ёп!
Бир,
икки,
уч
Бу нимайкин топ!

(Тандир)

Юзи-юзга караган,
Ерни ёгдай кесади.
Боши ва елкасида,
Кесакларни эсади.

(Кетмон)

Ичи ўхшар ҳовузга,
Сирти эса гумбазга.
Кийганда — қари-ёшга,
Соя, зеб берар бошга.

(Дўппи)

Туйнук, тешик — унга эшик,
Қитир-қитир бузар ором.
Ҳалол молинг қилиб ҳаром,
Ўғри томоқ қочар дик-дик.

(Сичқон)

Кули йўқ, кулдони йўқ,
Ис-қурум, мўркони йўқ.
Гугурт чертилса, лов-лов,
Ёнар покиза олов.

(Газ)

ТОПИЛГАН ТОПИШМОҚЛАР

— Кеча-кундуз неча соат,
Қани айтчи, Асолат?
— Топдим-топдим, билиб олдим,
У — йигирма тўрт соат.

— Минут мили бир соатда,
Неча марта айланар?
— Санокни бил! Жавоб шудир:
Олтмиш марта айланар.

— Каср сонларга, Манноп,
Шошилмасдан топ жавоб.
— Иккидан бир — яримдир,
Сенга бу аён Собир.
Саккиздан бир нимчорак,
Буни ҳам билмоқ керак!

МУНДАРИЖА

Сиз — меҳрибоним.....	3
Йўқ бўлсин ёмонлик.....	3
Топ, ўрток.....	3
Дорбоз.....	4
Аҳмад ва Аҳад.....	4
Дарахт ноласи.....	4
Синфдош.....	4
Чумоли ва Сичкон.....	4
Ёмон бола — озори жондир.....	5
Ипларим ғалтак-ғалтак.....	5
Тошкент.....	5
Узоқ кетма, қуёш.....	6
Хайрихон ва Майлихон.....	7
Пилла — тилла.....	7
Юринг, далага.....	8
Музқаймоқ.....	8
Олтин куз.....	9
Хандон писта.....	9
Нон жийда.....	10
Мағиз — ҳолва.....	10
Чин сўзим.....	10
Ари.....	10
Меҳмон улуг.....	11
Бор кулол амаким.....	11
Хунарманд.....	12
Тинчлик яшар.....	12
Китоб.....	12
Яхши бола — ҳаёт нақши.....	13
Нон ва меҳмон.....	14
Сочпопук такдилар.....	15
Тузатволсин ўзини.....	15
Вақтнинг қадри.....	16
Кулсин сўзинг.....	16
Қувнашиб дам оламиз.....	16
Ёмғир ва яшил бойлик.....	17
Чашма.....	17
Саримсоқ.....	18

Сепдим редиска уруғ.....	18
Чумчуклар.....	18
Елпигич тож, йўрга қуш.....	19
Бузоқчам.....	19
Тойчоғим.....	20
Хазина.....	20
Лола тердик.....	21
Вой қорним, опа!.....	21
Боғча боғида.....	22
Лаббай.....	22
Туман бойлик.....	22
Нон сават.....	23
Зариф ва Шариф.....	23
Офтобхон.....	23
Кузатиш.....	24
Қўнғирокни кутаман.....	24
Чевар Гуласал.....	24
Офтобжон ва гунафша.....	25
Баҳолар қураши.....	25
Топишмоқлар.....	26
Топилган топишмоқлар.....	29

Обид Расул
ХАЙРИХОН ВА МАЙЛИХОН
(Шеърлар)

Тошкент «Ўқитувчи» 1994

Мухаррир М. Аҳмедов
Муҳова мусаввири Б. Жўраев
Техник муҳаррир Н. Винникова
Мусаҳҳиҳа Л. Мирзааҳмедова

ИБ 6485

Тершига берилди 1.02.93. Босишга рухсат этилди 20.04.94. Формати 84×108/32. Тип қоғози. Кегли 10 шпонсиз. Гарнитура Литературная. Юқори босма усулида босилди. Шартли б. л. 1,68. Шартли кр.-отт. 1,89. Нашр. л. 1,48. Тиражи 60 000. Зак. №35.

«Ўқитувчи» нашриёти. Тошкент, 129. Навоий кўчаси, 30. Шартнома №15-14-93.

Ўзбекистон Давлат матбуот кўмитасининг Янгийўл ижара китоб фабрикаси. Янгийўл ш., Самарканд кўчаси, 44. 1994.